

КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ

- трет квартал 2019 година -

Резиме

- **Бруто-домашниот производ** во К-3-2019 во однос на истиот квартал од 2018 година забележа раст од 3,6% на реална основа. Економскиот раст е на широка основа, во услови на позитивни остварувања кај сите дејности;
- **Бројот на вработени** во К-3-2019 е повисок за 5,3% во однос на истиот квартал од 2018 година. **Бројот на невработени** се намали за 17,4%, што резултираше со намалување на **стапката на невработеност** во К-3-2019 на 17,1%;
- Просечната **бруто-плата** во К-3-2019 изнесува 37.462 денара и бележи раст од 5,3% на номинална основа, односно раст од 4,7% на реална основа, споредено со бруто-платата во К-3-2018;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-3-2019 се повисоки за 11,0%, а вкупните **буџетски расходи** за 7,6% споредено со истиот квартал од 2018 година;
- **Стапката на инфлација** во К-3-2019, мерена според Индексот на трошоци на живот, изнесува 0,6% на годишна основа;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-3-2019 се зголеми за 2,1% на квартална основа;
- **Кредитната активност** на банките кон недржавниот сектор во К-3-2019 бележи пад од 0,5% на квартална основа;
- Во К-3-2019 е забележан раст на **извозот на стоки** од 11,5% и на **увозот на стоки** од 11,9% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа раст од 11,7%;

Содржина:

1. Економска активност.....	3
2. Пазар на работна сила.....	5
3. Јавни финансии.....	6
3.1. Буџетски приходи според економската класификација.....	6
3.2. Приходи по буџетски корисници	7
3.3. Буџетски расходи според економската класификација	8
3.4. Расходи по буџетски корисници.....	9
3.5. Буџетски дефицит и државен долг.....	11
4. Инфлација и монетарни движења.....	11
5. Надворешен сектор.....	14
5.1. Надворешнотрговска размена.....	14
5.2. Платен биланс.....	16

1. Економска активност

Бруто-домашниот производ (БДП) во К-3-2019 во однос на истиот квартал од 2018 година забележа реален раст од 3,6%, со што вкупниот раст во првите три квартали од 2019 година се задржа на 3,6% (Графикон 1.1).¹

Анализирано по дејности, економскиот раст во К-3-2019 се должи на позитивните остварувања кај сите дејности. На графиконот 1.1. е прикажана структурата на економскиот раст според производниот метод.

Растот во **индустрискиот сектор** продолжи со забрзано темпо во К-3-2019 и изнесуваше 6,8% на реална основа, и покрај благиот пад во преработувачката индустрија од 0,5% (Графикон 1.2.).

Согласно месечните податоци за индустриското производство, преработувачката индустрија во К-3-2019 забележа раст од 3,0% на годишна основа. Позитивен придонес врз растот на индустриското производство имаа и рударството и снабдувањето со електрична енергија. Растот во **преработувачката индустрија** е најмногу резултат на зголеменото производство на тутунски производи, на моторни возила, на електрична опрема, на фабрикувани метални производи и на пијалаци. Од друга страна, најголем негативен придонес имаа производството на облека, на метали и на кожа и производи од кожа.

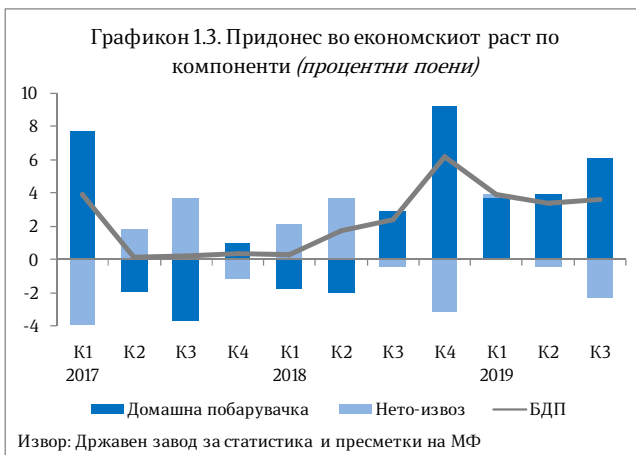
Поволните движења во **градежниот сектор** продолжија во К-3-2019, односно забележан е реален раст од 5,5%. Согласно месечните податоци за извршени градежни работи, ваквото остварување се должи на растот на градежната активност во сегментот на високоградба, додека активноста во делот на нискоградба забележа пад.

¹ Државниот завод за статистика истовремено изврши нагорна ревизија на реалниот раст на БДП за вториот квартал на 3,4% од 3,1% претходно, а за првиот квартал надолна ревизија на 3,9% од 4,1% претходно. Корекции се направени и кај кварталните стапки за 2017 и 2018 година, согласно со ревизијата на годишните стапки за тие години.

Активноста во **услужниот сектор** во К-3-2019 порасна за 2,9%, што најмногу се должи на зголемената активност во дејноста Трговија, транспорт и угостителство од 4,9%, следена од: Стручни, научни, технички и административни дејности од 4,5%, Дејности во врска со недвижен имот од 2,4%, Информации и комуникации од 2,2%, Јавна управа, одбрана, образование и здравство од 1,2%, Уметност, забава, рекреација и останати услуги од 1% и Финансиски и дејности на осигурување од 0,4%.

Земјоделскиот сектор во К-3-2019 забележа реален раст од 0,8%, по високиот раст од околу 6,5% во претходните два квартала.

Анализирано според **расходната страна на БДП**, растот на економската активност во К-3-2019 е резултат на растот на домашната побарувачка, при раст на потрошувачката и на бруто-инвестициите, додека нето-извозот имаше негативен придонес врз економскиот раст во услови на повисок раст на увозот од извозот. На

графиконот 1.3. е прикажана структурата на економскиот раст според расходниот метод.

Реалниот раст на **бруто-инвестициите** продолжи со посилен интензитет во К-3-2019, односно изнесува 14,9%, што се должи на растот на инвестициите во градежни работи, но и на инвестициите во машини и опрема во услови на раст на увозот на инвестициски добра.

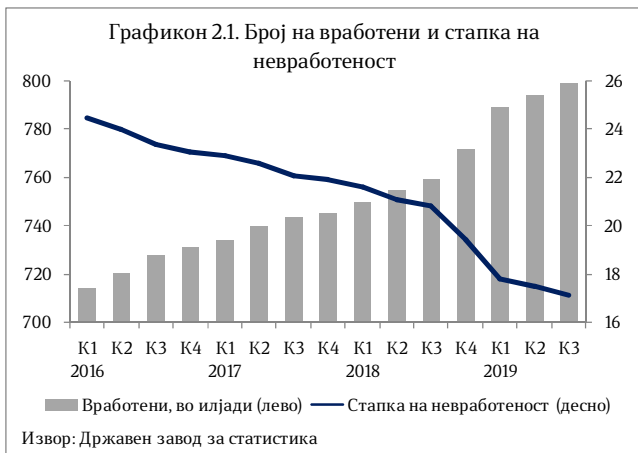
Потрошувачката забележа реален раст од 2,8%, најмногу како резултат на **приватната потрошувачка**, која порасна за 3,0%, што во најголем дел се должи на порастот на доходот на домаќинствата, во услови на зголемени плати и раст на вработеноста во економијата, а беше поддржана и од зголеменото кредитирање на домаќинствата. **Јавната потрошувачка** забележа раст од 2,0% на реална основа.

Извозот на стоки и услуги забележа раст од 8,3% на реална основа, што е главно одраз на извозот на капацитетите во слободните економски зони, односно извозот на машини, транспортни уреди и хемиски производи, поддржан и од солидните остварувања на дел од останатите извозни сегменти, како што се прехранбената и металната индустрија. **Увозот** на стоки и услуги забележа реален раст од 10,7%, придвижен од увозот на интермедијарни и капитални производи, во услови на раст на инвестициите и извозот.

2. Пазар на работна сила

Во К-3-2019 е забележано продолжување на позитивните движења на пазарот на работна сила, така што според Анкетата на работна сила, **бројот на вработени лица** е повисок за 5,3%, односно за 40,1 илјада лица во однос на истиот квартал од 2018 година, а најголем раст на вработеноста има во услужниот сектор (33,1 илјада или 8,4%), по што следуваат градежништвото (4,5 илјади или 8,4%) и индустријата (7,9 илјади или 4,3%). Во земјоделскиот сектор е забележано намалување на вработеноста за 4,5 илјади лица или 3,8%.

Анализирано според економскиот статус, зголемување на вработеноста има кај вработените лица (приматели на плата) од 46,0 илјади или 8,0% и работодавачите од 598 или 1,9%, додека пад бележат бројот на вработени за сопствена сметка од 5,6 илјади или 5,3% и бројот на семејните работници од 924 или 2,1%. **Стапката на вработеност** во К-3-2019 изнесува 47,4% и во однос на истиот квартал од 2018 година е повисока за 2,3 п.п..

Растот на вработеноста е придружен со пад на **бројот на невработени**, којшто е намален за 34,6 илјади лица, односно за 17,4% во однос на истиот квартал од 2018 година. Овие движења предизвикаа **стапката на невработеност** во К-3-2019 да се намали на 17,1%, односно за 3,7 п.п. во споредба со истиот квартал од 2018 година, а во однос на претходниот квартал истата е пониска за 0,4 п.п. (Графикон 2.1).

Гледано по возрасни групи, невработеноста во однос на К-3 2018 година е намалена кај сите групи, а намалувањето е најзначајно кај старосната група на возраст од 50-64 години и истото изнесува 27,5%, а значително намалување од 25,6% бележи и старосната група на возраст од 15-24 години. Според половата структура, стапката на невработеност е намалена за 5,6 п.п. кај машкото население и изнесува 15,4%, што е за 4,1 п.п. помалку од невработеноста кај жените која е намалена за 1,0 п.п. и изнесува 19,5%.

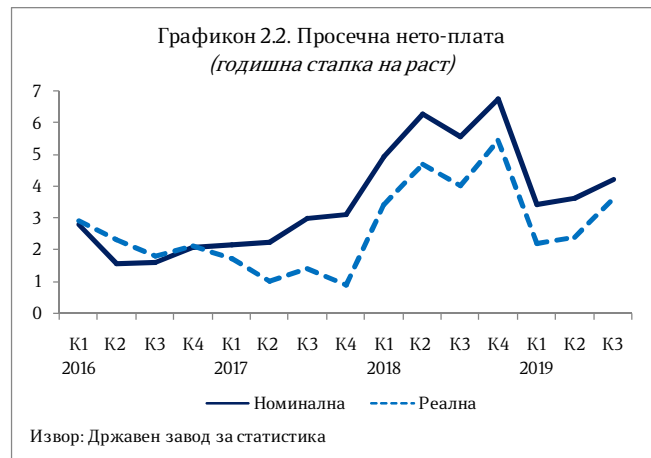
Бројот на активно население е зголемен за 5,5 илјади лица, односно за 0,6% на годишна основа. Активното население во К-3-2019 сочинува 57,2% од вкупното работоспособно население и е зголемено за 0,2 п.п. во споредба со истиот квартал од 2018 година.

Просечната месечна **нето-плата** во К-3-2019 изнесува 25.221 денар и е повисока за 4,2% на номинална основа споредено со истиот квартал од 2018 година,

додека на реална основа, нето-платата регистрира зголемување од 3,6%. Просечната месечна **бруто-плата** во К-3-2019 изнесува 37.462 денара и бележи раст од 5,3% на номинална основа, односно раст од 4,7% на реална основа (Графикон 2.2.).

Продуктивноста на трудот во К-3-2019 бележи намалување за 1,6%, што е последица на повисокиот раст на вработеноста од растот на производството.

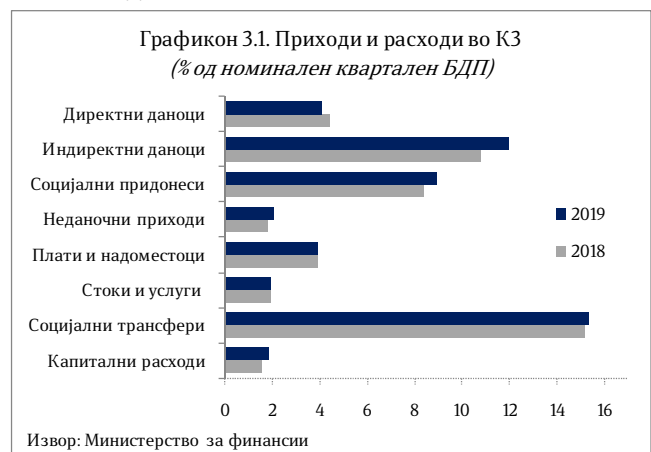
3. Јавни финансии

3.1. Буџетски приходи според економската класификација

Вкупните буџетски приходи во К-3-2019 учествуваат со 29,2% во кварталниот БДП и се повисоки за 11,0% споредено со истиот квартал од 2018 година, што се должи на повисоката реализација на даночните приходи за 10,5%, социјалните придонеси за 11,1% и на неданочните приходи за 20,6%. Притоа, кај даночните приходи беше забележана повисока наплата кај данокот на додадена вредност, персоналниот данок на доход, акцизите, приходите од царински давачки и приходите од други даноци, додека данокот на добивка забележа намалување.

Наплатата на индиректните даноци во К-3-2019 е зголемена за 15,9%, а кај директните даноци е забележано намалување од 3,9% во однос на К-3-2018. Гледано од аспект на структурното учество во БДП, приходите од директни

даноци го намалија своето учество во БДП за 0,4 п.п., односно од 4,4% од кварталниот БДП во К-3-2018 на 4,0% во К-3-2019, додека учеството на приходите од индиректни даноци во БДП за К-3-2019 изнесува 12,0% и е повисоко за 1,2 п.п. во однос на К-3-2018.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат 46,3% од вкупните даночни приходи во К-3-2019, и се повисоки за 23,2%

споредено со истиот квартал минатата година. Во структурата на данокот на додадена вредност, најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал од 2018 година, приходите од акцизи се повисоки за 4,0%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е забележано зголемување од 11,4%, а кај приходите од данокот на добивка намалување од 22,8% во однос на истиот квартал претходната година, што се должи на намалената наплата по основ на месечни аконтации и даночни биланси.

Наплатата на **социјалните придонеси** е повисока за 11,1%, така што зголемување

на наплатата е забележано кај сите придонеси, односно кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 11,5%, кај придонесите за здравствено осигурување од 10,5% и кај придонесите за вработување од 9,3%.

Неданочните приходи, кои претставуваат 2,1% од кварталниот БДП, во К-3-2019 беа реализирани за 20,6% повеќе во однос на истиот квартал од 2018 година.

Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови, како и приходи од дивиденди, во К-3-2019 беа повисоки за 0,4% на годишна основа.

Приходите по основ на донации од странство забележаа зголемување за 17,2%.

3.2. Приходи по буџетски корисници

Буџетските приходи, односно приливот на средства во Централниот буџет, се остваруваат главно преку **Министерството за финансии – функции на државата**² и во К-3-2019

изнесуваат 36.680 милиони денари, односно 91,6% од приходите на сите буџетски корисници, а претставуваат 23,0% од годишниот план на овој буџетски корисник.

Во рамки на Министерството за финансии – функции на државата преовладуваат даночните приходи, кои претставуваат 79,8% од вкупните приходи и прилив на овој буџетски корисник, така што нивната наплата во К-3-2019 изнесуваше 24,6% од годишниот план. Средствата по основ на домашно задолжување изнесуваат 4.657 милиони денари, што претставува 12,7%

² Во рамките на разделот *функции на држава* опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република Северна Македонија и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на

непредвидените расходи во текот на фискалната година.

од вкупниот износ на овој буџетски корисник.

Следен буџетски корисник со најголеми приходи и прилив на средства е **Министерството за образование и наука**, кое оствари приходи во износ од 837 милиони денари, односно 2,1% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници, а најголем дел од нив претставуваат неданочни приходи, главно по основ на такси и надоместоци.

Министерството за транспорт и врски оствари приходи кои изнесуваат 539 милиони денари, што претставува 1,3% од приходите и приливот на средства на

сите буџетски корисници. Останатите буџетски корисници збирно имаат остварено 5,0% од вкупните приходи и приливи. Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следната врска

(<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

Во однос на **буџетските фондови**, најмногу приходи остварува Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија, кои во К-3-2019 изнесуваат 17.744 милиони денари и претставуваат 24,2% од годишниот план на Фондот.

3.3. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-3-2019, со учество од 29,8% во кварталниот БДП, забележаа повисока реализација за 7,6% споредено со истиот квартал од 2018 година.

Тековните расходи, кои претставуваат 27,9% од кварталниот БДП, имаат учество од 93,7% во вкупните расходи и беа реализирани за 6,5% повеќе на годишна основа. Во рамки на тековните расходи, расходите за стоки и услуги забележаа раст од 3,6%, а расходите за плати и надоместоци од 4,6% во однос на истиот квартал од 2018 година.

Средствата за трансфери, кои учествуваат со 66,8% во вкупните расходи, беа реализирани за 7,8% повеќе на годишна основа. Социјалните трансфери забележаа раст од 5,5% и учествуваа со 51,5% во вкупните расходи. Расходите за пензии, кои сочинуваат

најголем дел од социјалните трансфери, се зголемија за 5,5% и забележаа учество од 31,0% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат и трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесуваа 14,6% и истите забележаа зголемување од 17,2% споредено со третиот квартал од 2018 година. Блок и наменските дотации кон единиците за локална самоуправа забележаа зголемување од 6,4%, а субвенциите и трансферите се зголемени за 39,8%.

Расходите за каматни плаќања беа зголемени за 1,1% на годишна основа, така што расходите по камати на домашен долг забележаа зголемување од 8,5%, а каматните расходи по надворешниот долг се намалени за 0,4%.

Капиталните расходи, кои претставуваат 1,9% од кварталниот БДП, се реализирани за 27,1% повеќе споредено со истиот квартал од 2018

3.4. Расходи по буџетски корисници

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници³, чиј вкупен годишен буџет претставува околу 80% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Министерството за труд и социјална политика во К-3-2019 реализираше 10.678 милиони денари или 24,0% од вкупниот буџет за тековната година. Притоа, најголем дел (68,5%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 7.311 милиони денари или 24,0% од средствата наменети за 2019 година.

³ Податоците се неконсолидирани и ги вклучуваат и одливите на средства.

година и остварија учество од 6,3% во вкупните расходи.

Втора најзначајна расходна ставка се социјалните бенефиции, кои учествуваат со 22,6% во вкупните расходи. За оваа намена реализирани се 25,0% (2.412 милиони денари) од планираните за 2019 година.

Во третиот квартал од 2019 година, преку разделот **Министерство за финансии – функции на држава**⁴ реализирани се 6.505 милиони денари, што претставува 20,5% од годишниот буџет. Најголем дел од расходите или 58,4% отпаѓаат на каматни плаќања, за што се потрошени 3.798 милиони денари, односно 46,1% од средствата

⁴ Во рамките на разделот *функции на држава* опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република Северна Македонија и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на непредвидените расходи во текот на фискалната година.

планирани за оваа намена во 2019 година. По основ на отплата на главнина отпаѓаат 18,5% од вкупните расходи, за што се реализирани 1.206 милиони денари или 7,5% од планираното.

Министерството за образование и наука во К-3-2019 изврши буџетски средства во износ од 5.241 милион денари, што е 20,6% од вкупниот буџет за 2019 година. Најголем дел од расходите (65,4%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 3.430 милиони денари или 23,7% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци се втора најзначајна ставка со учество од 16,4%, за што се потрошени 857 милиони денари, односно 23,8% од вкупно предвидените средства за тековната година.

Во третиот квартал од 2019 година, од страна на **Министерството за внатрешни работи** реализирани се вкупно 2.627 милиони денари, што претставува 23,5% од сопствениот буџет за 2019 година. Најзначајна расходна ставка претставуваат плати и надоместоци со учество од 74,1%, за што се потрошени 1.946 милиони денари или 24,8% од планираното. Втора најзначајна ставка се стоки и услуги со учество од 16,4%, за што се реализирани 430 милиони денари или 21,1% од годишниот план.

Министерството за одбрана во К-3-2019 изврши буџетски средства во износ од 1.513 милиони денари, што е 18,2% од вкупниот буџет за 2019 година. Платите и надоместоците имаат најголемо

учество со 63,1%, за што се реализирани 955 милиони денари, што претставува 24,3% од вкупно предвидените средства за тековната година. Стоките и услугите учествуваат со 20,3% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 307 милиони денари, односно 16,5% од вкупно предвидените.

Министерството за здравство во третиот квартал од 2019 година реализираше буџетски средства во износ од 1.421 милион денари, што е 22,4% од вкупниот буџет за 2019 година. Тековните трансфери до вонбуџетските фондови имаат најголемо учество во расходите со 50,6%, за што се потрошени 719 милиони денари или 23,5% од средствата наменети за тековната година. Стоките и услугите се втора најзначајна ставка со учество од 40,0% во вкупните расходи, а во анализираниот период за оваа намена потрошени се 569 милиони денари, односно 22,8% од вкупно предвидените.

Владата на Република Северна Македонија во третиот квартал од 2019 година реализираше средства во износ од 889 милиони денари, што е 15,0% од вкупниот буџет за тековната година. Субвенциите и трансферите во вкупниот буџет на овој корисник имаат доминантно учество од 69,4% и за оваа намена извршени се средства во износ од 617 милиони денари, односно 22,8% од планираното.

Во К-3-2019, **Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој** реализираше

средства во износ од 640 милиони денари, што претставува 7,7% од планираните средства за тековната година. За субвенции и трансфери, кои учествуваат со 72,1% во вкупните расходи, реализирани се 462 милиона денари.

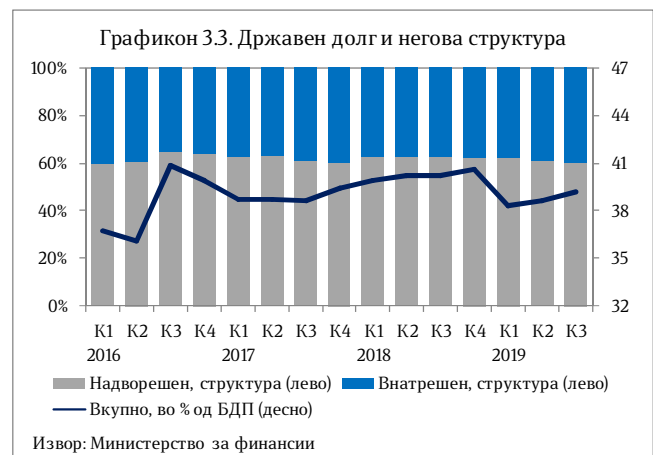
Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следната врска

(<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

3.5. Буџетски дефицит и државен долг

Во третиот квартал од 2019 година, дефицитот на консолидираниот Буџет изнесува 1.098 милиони денари или 0,6% од БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет изнесува 746 милиони денари, односно 0,4% од кварталниот БДП.

Вкупниот државен долг на крајот на К-3-2019 изнесува 39,2% од БДП и забележа зголемување на своето учество во БДП за 0,6 п.п. во однос на К-2-2019. Учеството на надворешниот долг во вкупниот државен долг во однос на К-2-2019 е намалено за 1,0 п.п. и изнесува 60,1%.

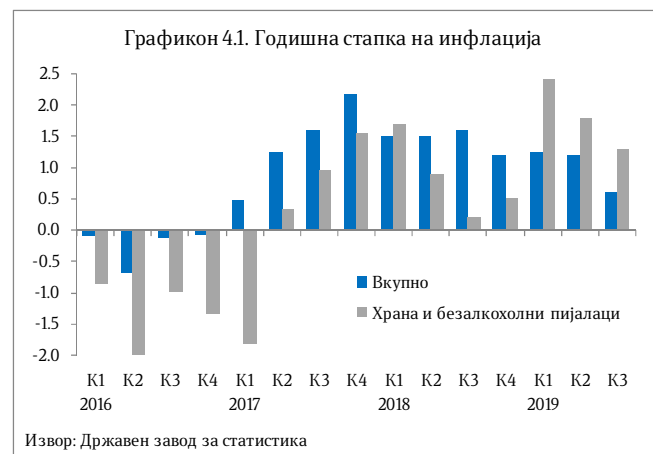

Учеството на внатрешниот долг е соодветно зголемено за 1,0 п.п. и изнесува 39,9% од вкупниот државен долг.

4. Инфлација и монетарни движења

Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-3-2019 изнесува 0,6% на годишна основа, и е намалена за 0,6 п.п. во споредба со К-2-2019.

Растот на потрошувачките цени во К-3-2019 е резултат на зголемените цени во категориите: Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 4,8%, Здравје од 3,1%, Рекреација и култура од 1,5%, Храна и безалкохолни пијалаци од 1,3%, Мебел,

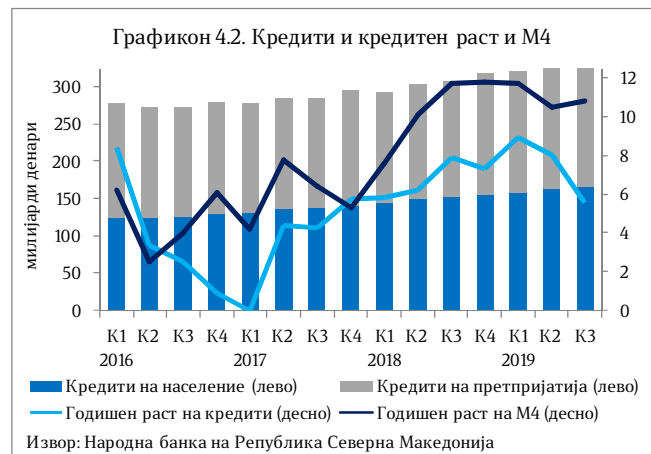
покуќнина и одржување на покуќнина од 1,2% и Ресторани и хотели од 0,5%.

Пад на цените во К-3-2019 е регистриран во категориите: Облека и обувки од 1,9%, Комуникации од 1,8%, Транспорт од 1,4%. Образование од 0,5%, Останати стоки и услуги од 0,3% и Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,2%. Во третиот квартал⁵ од 2019 година, Народна банка на Република Северна Македонија ја задржа **основната каматна стапка** на 2,25%, откако во првиот квартал ја намали за 0,25 п.п. како резултат на континуираните поволни движења на девизниот пазар, што упатува на отсуство на притисоци во надворешниот сектор и стабилни согледувања на домашните субјекти, како и отсуство на ценовни притисоци. Каматната стапка на расположливите депозити на 7 дена во септември 2019 година изнесуваше 0,3% и во споредба со претходниот квартал остана непроменета.

Примарните пари⁶ во К-3-2019 регистрираа раст на квартална основа од 27,8% (во претходниот квартал беше регистриран раст од 6,7%), како резултат на зголемувањето на вкупната ликвидност на банките за 59,0% и на готовите пари во оптек за 3,1%. Во однос на К-3-2018, примарните пари се

зголемија за 38,1% (во К-2-2019 беше регистриран раст од 10,1%), во услови на раст на вкупната ликвидност на банките од 70,7% и раст на готовите пари во оптек од 12,1%.

Во К-3-2019, најтесната парична маса М1⁷ забележа зголемување од 5,8% во однос на претходниот квартал. Монетарниот агрегат М2 забележа раст од 3,0%, а најширокиот монетарен агрегат М4 се зголеми за 2,7%.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁸ на банките во К-3-2019 се зголеми за 2,1% на квартална основа, по растот од 2,3% во претходниот квартал. Анализирани по сектори, депозитите на претпријатијата се зголемија за 5,5%, додека депозитите на домаќинствата се зголемија за 1,7%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските депозити се зголемија за

⁵ Податоците од монетарната статистика, статистиката на останатите финансиски институции и статистиката на каматните стапки се по нова методологија.

⁶ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁷ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2 го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

⁸ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.

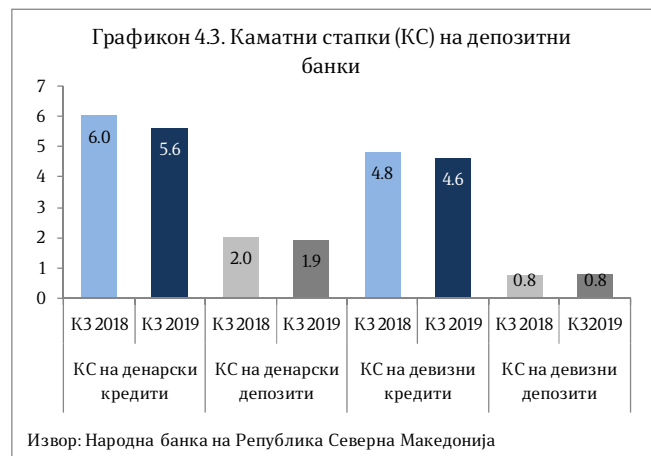

2,4%, а девизните депозити регистрираа раст од 1,5%. Степенот на евроизација е намален за 0,2 п.п. во споредба со претходниот квартал и изнесува 39,5%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал во К-3-2019 се намали за 0,1 п.п. споредено со претходниот квартал и изнесува 27,7% (во К-2-2019 изнесуваше 27,8%). Во анализираниот период, краткорочните депозити забележаа зголемување од 0,4%.

Кредитната активност на банките кон недржавниот сектор во К-3-2019 забележа квартално намалување од 0,5% (во претходниот квартал забележа раст од 1,8%), во услови на пораст на кредитите кон домаќинствата од 2,2%, додека кредитите кон претпријатијата се намалија за 3,1%. Од валутен аспект, денарските кредити во К-3-2019 споредено со претходниот квартал се намалија за 1,4%, додека девизните кредити регистрираа раст од 0,7%. Според рочноста, долгорочните кредити во К-3-2019 во однос на претходниот квартал бележат раст од 1,6%, а краткорочните кредити се намалија за 5,1%.

Каматната стапка⁹ на денарските кредити во К-3-2019 изнесува 5,58% и е намалена за 0,09 п.п. во споредба со

претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити во К-3-2019 изнесува 4,58% и е намалена за 0,07 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на денарските депозити во К-3-2019 изнесува 1,87% и регистрираше пад од 0,07 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,79% и е намалена за 0,01 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на новоодобрените денарски кредити во К-3-2019 изнесува 4,9%, а на новоодобрените девизни кредити 4,0%. Каматните стапки на новопримените денарски и девизни депозити изнесуваат 1,5% и 0,7%, соодветно.

⁹ Во девизните кредити и депозити се вклучени денарските кредити и депозити со валутна клаузула.

5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната надворешнотрговска размена со странство во К-3-2019 изнесува 3.695,8 милиони евра и бележи раст од 11,7% во однос на истиот квартал од 2018 година.

Извозот на стоки во К-3-2019 изнесува 1.631,2 милиона евра и во однос на К-3-2018 бележи раст од 11,5%, додека во однос на претходниот квартал бележи раст од 0,5%.

Анализирано **по сектори** на СМТК (Стандардна меѓународна трговска класификација), позитивни движења во извозот во К-3-2019 во однос на истиот квартал од 2018 година се забележуваат кај сите сектори:

- машини и транспортни уреди за 16,8% (во чии рамки најголем раст забележаа категориите: електрични машини, апарати и делови за 40,5 милиони евра или 21,4%; индустриски машини и делови за 24,0 милиони евра или 15,4%);

- хемиски производи за 9,7% (хемиски материи и производи за 21,3 милиони евра или 6,7%);
- разни готови производи за 7,7% (мебел и негови делови, постелнина и сл. производи, душеци, носачи на душеци, перници и сл. полнети производи за 17,1 милион евра или 33,0%);
- производи за храна за 10,2% (овошје и зеленчук за 5,6 милиони евра или 12,1%; млечни производи и јајца за 2,5 милиони евра или 66,1%);
- суровини освен гориво за 10,9% (метална руда и отпадоци од метал за 5,6 милиони евра или 9,8%);
- пијалаци и тутун за 7,9% (пијалаци за 5,0 милиони евра или 34,8%);
- производи класирани по материјалот за 3,7% (железо и челик за 4,3 милиони евра или 3,0%; изработки од неметални минерали за 3,5 милиони евра или 23,0%) и
- животински и растителни масла за 25,9% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 0,5 милиони евра или 25,4%).

Гледано **по економска намена**, во К-3-2019 раст на извозот е забележан кај следните групи производи:

- стоки за индустриски набавки за 76,2 милиона евра или 10,6%;

- производи за инвестиции без транспортна опрема за 41,9 милиони евра или 19,6%;
- транспортна опрема за 24,8 милиони евра или 12,3%;
- храна и пијалаци за 14,3 милиони евра или 13,7% и
- горива и мазива за 14,2 милиона евра или 46,0%.

Намалување на извозот е забележано само кај стоки за широка потрошувачка за 3,3 милиони евра или 1,7%.

Увозот на стоки во К-3-2019 изнесува 2.064,7 милиони евра и е зголемен за 11,9% во однос на К-3-2018, додека во однос на претходниот квартал бележи пад од 1,5%.

Анализирано **по сектори** на СМТК, позитивно придвижување на увозот во К-3-2019 во однос на К-3-2018 се забележува кај секторите:

- производи класирани по материјалот за 15,6% (во чии рамки најголем раст забележаа категориите: обоени метали за 61,8 милиони евра или 25,6%; изработки од неметални минерали за 16,0 милиони евра или 14,2%);
- машини и транспортни уреди за 12,9% (електрични машини, апарати и делови за 18,5 милиони евра или 11,0%; друмски возила за 10,7 милиони евра или 13,3%);
- хемиски производи за 11,7% (неоргански хемиски производи за 12,8 милиони евра или 86,9%; пластични материи во примарни форми за 4,7 милиони евра или 20,0%);

- минерални горива и мазива за 3,1% (гас, природен и индустриски за 8,3 милиони евра или 43,3%; нафта и производи од нафта за 4,9 милиони евра или 3,0%);
- разни готови производи за 15,2% (мебел и негови делови, постелнина и сл. производи, душеци, носачи на душеци, перници и сл. полнети производи за 7,3 милиони евра или 46,7%; облека за 3,9 милиони евра или 18,6%);
- производи за храна за 9,1% (жита и преработки од жита за 6,0 милиони евра или 28,0%; млечни производи и јајца за 3,4 милиони евра или 22,7%) и
- суровини освен гориво за 5,2% (метална руда и отпадоци од метал за 3,8 милиони евра или 11,2%).

Негативно придвижување кај увозот се забележува кај секторите:

- пијалаци и тутун за 2,8% (како резултат на намалениот увоз на тутун и производи од тутун за 2,6 милиони евра или 29,1%) и
- животински и растителни масла за 8,9% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 1,0 милион евра или 9,6%).

Гледано **по економска намена**, во К-3-2019 раст на увозот е забележан кај сите групи производи и тоа:

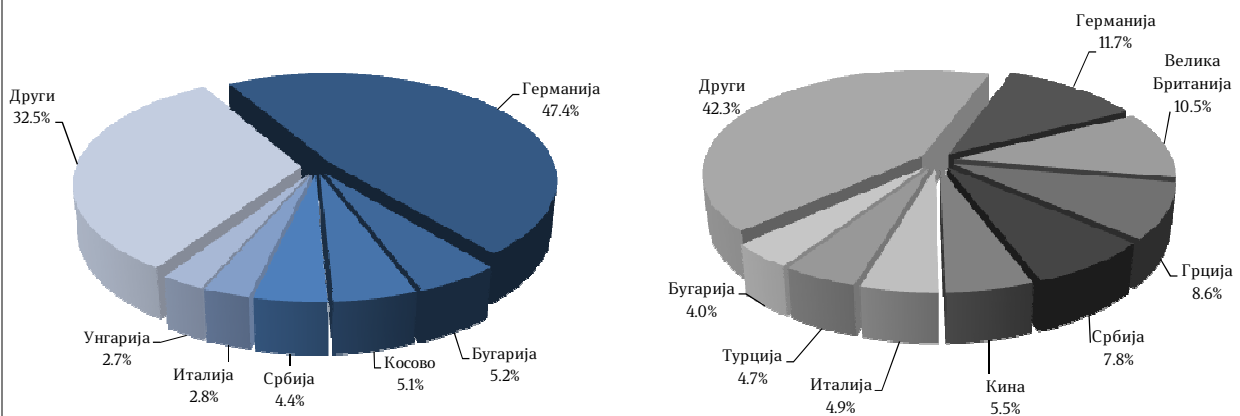
- стоки за индустриски набавки за 131,4 милиони евра или 14,3%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 37,9 милиони евра или 15,1%;

- храна и пијалаци за 14,8 милиони евра или 8,8%;
- транспортна опрема за 14,3 милиони евра или 13,7%;
- стоки за широка потрошувачка за 12,2 милиона евра или 6,5% и
- горива и мазива за 8,4 милиони евра или 4,0%.

Надворешнотрговската размена на Република Северна Македонија со

Европската Унија (ЕУ 28) во К-3-2019 е зголемена за 10,9% во однос на К-3-2018, со што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешнотрговска размена изнесува 69,7% и е на исто ниво споредено со третиот квартал од 2018 година. Притоа, во К-3-2019 извозот на стоки учествува со 79,0%, а увозот на стоки со 62,4%.

Графикон 5.2. Земји со најголемо учество во извозот (лево) и во увозот (десно) во К-3-2019

Извор: Пресметки на Министерството за финансии врз база на податоци од ДЗС

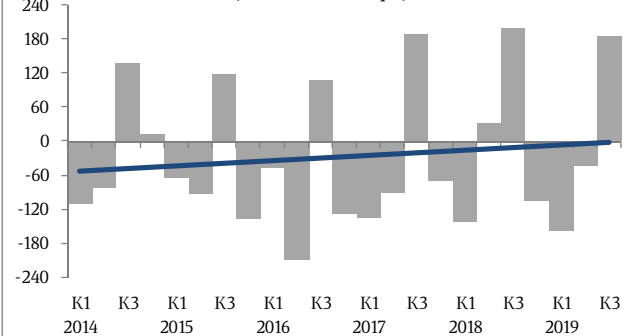
5.2. Платен биланс

Според податоците од Народна банка на Република Северна Македонија, во К-3-2019 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран суфицит од 184,0 милиони евра, што претставува 6,5% од кварталниот БДП, наспроти суфицитот од 7,3% од БДП забележан во истиот квартал од 2018 година.

Анализирано на годишна основа, суфицитот на тековната сметка во К-3-2019 е намален за 15,9 милиони евра, односно за 8,0%, што се должи на продлабочувањето на дефицитот на

сметката на стоки за 9,4% како и на намалувањето на позитивното салдо на сметката на услуги за 3,8%. Спротивно

Графикон 5.3. Салдо на тековна сметка (во милиони евра)

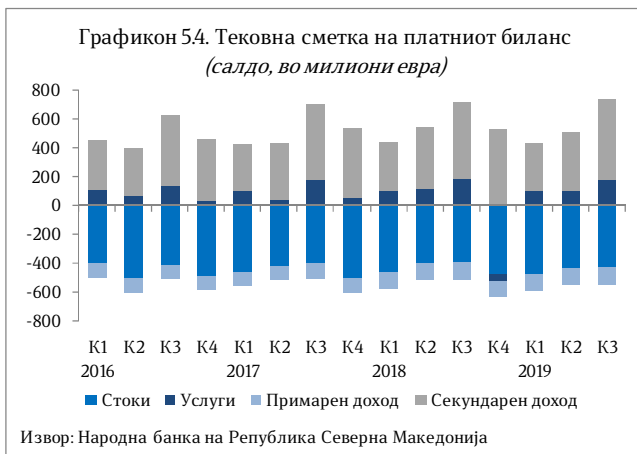

Извор: Народна банка на Република Северна Македонија

влијание имаше намалувањето на дефицитот на сметката на примарен доход за 1,8%, како и зголемувањето на суфицитот на сметката на секундарен доход за 5,0%.

Во К-3-2019 **трговскиот дефицит** е зголемен за 37,2 милиона евра на годишна основа, додека во процент од кварталниот БДП е проширен за 0,7 п.п., односно изнесува 15,2%.

Суфицитот на **сметката на услуги** во К-3-2019 изнесува 180,0 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2018 година е намален за 7,1 милион евра. **Трговската отвореност** на Република Северна Македонија во К-3-2019 изнесува 139,2% од кварталниот БДП и во однос на К-3-2018 е зголемена за 7,5 п.п..

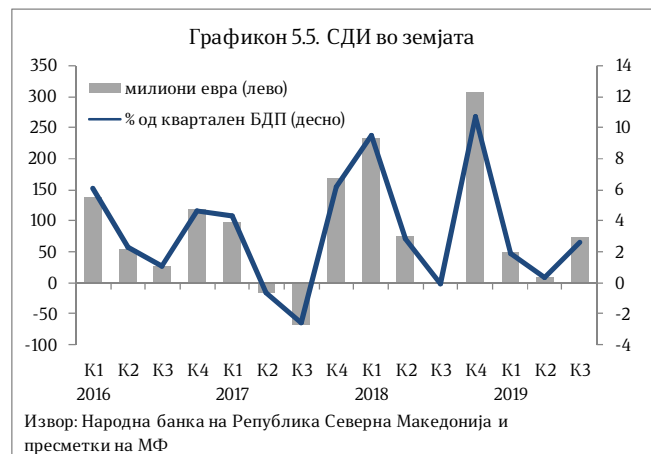
Сметката на **примарен доход** во К-3-2019 забележа дефицит од 115,5 милиони евра и истиот е намален за 2,2 милиона евра на годишно ниво.

Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-3-2019 изнесува 552,1 милион евра и на годишно ниво е зголемен за 26,2 милиона евра. Растот се должи на зголемувањето на приватните

трансфери за 32,2 милиона евра, кои во сметката на секундарниот доход учествуваат со 99,3%, додека официјалните трансфери се намалени за 6,0 милиони евра.

Салдото на **капиталната сметка** во К-3-2019 изнесува 5,9 милиони евра и во однос на истиот квартал од минатата година е зголемено за 4,7 милиони евра, што во целост се должи на зголемениот прилив на капитални трансфери.

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-3-2019 изнесуваат 73,6 милиони евра, за разлика од К-3-2018 година кога беа негативни во износ од 2,1 милион евра. Ваквото придвижување произлегува од приливот по основ на должнички инструменти (39,2 милиона евра) и сопственички капитал (35,5 милиони евра).

Портфолио инвестициите во К-3-2019 изнесуваат 72,2 милиона евра и во однос на истиот квартал од 2018 година се зголемени за 37,3 милиони евра. **Останатите инвестиции** во К-3-2019 изнесуваат 33,0 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2018 година

се намалени за 40,9 милиони евра. Во рамки на категоријата останати инвестиции, валутите и депозитите изнесуваат 98,8 милиони евра, трговските кредити и аванси 41,0 милион евра, додека сметката на заемите бележи негативно салдо од 54,3 милиони евра.

Девизните резерви на крајот на третиот квартал од 2019 година изнесуваат 3,1 милијарда евра и во однос на К-3-2018 се зголемени за 15,4%. Девизните резерви на крајот на К-3-2019 обезбедуваат 4,4-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период.